

شپش سر یا پدیکولوز

اگرچه بهبود وضعیت بهداشتی ، اقتصادی و اجتماعی تاثیر به سزایی در کاهش آلودگی به شپش داشته است، اما همچنان این انگل گستردگی جهانی دارد، به طوریکه در دهه گذشته در ایالات متحده آمریکا هر سال 6میلیون مورد ابتلا به شپش گزارش می شود.

شپش مختص جامعه یا طبقه اجتماعی خاصی نبوده و تمام افراد جامعه را مخصوصاً در فصول سرد سال ممکن است درگیر کند. شیوع این بیماری در کودکان بسیار بیشتر است و در جنس مونث شایع تر از جنس مذکر است .

ابتلا به شپش سر در تمام جوامع دیده می شود و بر ای مثال در بچه های مدارس ابتدایی کانادا در هر زمان حدود 2٪ ابتلا به شپش سر وجود به عبارتی دیگر ابتلا به شپش سر ارتباطی به وضعیت اقتصادی نداشته در تمام طبقات اجتماع ممکن است رخ دهد و حتی در مومیایی های مصر باستان هم رشک های مرده دیده شده است.

شپش حشره ای است که زندگی انگلی دارد و از خون انسان تغذیه می نماید. بزاق شپش حاوی مواد ضد انعقادی است که از لخته شدن خون جلوگیری کرده و خارش شدیدی را موجب می شود . در واقع شپش نمی پرد ، نمی جهد بلکه حرکت لغزشی دارد و این امر موجب خارش می شود .

شپش علاوه بر ناراحتیهایی که در اثر گزش ایجاد می کند ناقل بیماری تیفوس و تبراجه نیز می باشد.. بنابراین آگاهی از علائم و نشانه های این بیماری در مدارس ، گامی مثبت در جهت کنترل بیماری محسوب می شود.

این انگل خارجی بدن انسان می تواند **تن ، سر و عانه** را آلوده کند.. تخم شپش **رشک**، نام دارد و بیضی شکل و سفید رنگ و به اندازه ته سنجاق است و به مو و درز لبها می چسبد.

انواع شپش

1 - شپش سر

2 - شپش بدن یا تن

3 - شپش عانه

شپش سر در موهای سر زندگی میکند و عقب سر و قسمت پشت گوش را مورد گزش قرار می دهد.

شپش بدن در مسیر درزهای داخلی و چین های لبها سها زندگی می کند و شپش عانه در محل عانه است . و احتمالا در سایر نقاط بدن ممکن است مشاهده شود در بچه ها شپش عانه در پلک ها و مژه ها نیز یافت شده است .

راههای انتقال

1 - از طریق تماس مستقیم افراد سالم با افراد آلوده

2 - از طریق تماس غیر مستقیم به صورت استفاده از وسایل شخصی آلوده مانند: لباسها، پتو، ماحفه، شانه، کلاه، روسری و

این بیماری در سنین مدرسه 7-18 سالگی بسیار شایع تر از سنین دیگر است و در هر دو جنس مذکر و مونث دیده می شود این بیماری اگر به مدت طولانی ادامه یابد احتمال گسترش آن به قسمت های دیگر بدن وجود دارد.

– علائم ابتلا به شپش سر

1 - خارش شدید

2 - التهاب و تورم در ناحیه ریشه مو بدلیل خاراندن شدید

3 - بزرگ و حساس شدن غدد لنفاوی پشت گوش و پشت سر و گردن

– علائم ابتلا به شپش بدن

1 - خارش شدید بدن

2 - ضخیم شدن پوست

3 - ضایعات پوستی به صورت بثورات ریز قرمز رنگ

– علائم ابتلا به شپش عانه

1 - خارش غیر قابل تحمل در ناحیه عانه

2 - لکه های آبی رنگ

راه های پیشگیری

- 1 - آموزش به مردم در مورد شستشوی لباس و ملحفه در آب جوش به مدت ۳۰ دقیقه و یا استفاده از ماشین لبا ششویی خشک کن و اتو کردن درز های لباس برای از بین بردن شپش و رشک
- 2 - رعایت بهداشت فردی (به خصوص استحمام مرتب)
- 3 - شانه کردن روزانه موی سر
- 4 - شستشوی منظم لباس ها، روسری ، کلاه و
- 5 - عدم استفاده از شانه ، برس و کلاه دیگران
- 6 - تمیز کردن همه روزه برس و شانه
- 7 - پرهیز از تماس با اشیاء و لباسهای فرد آلوده
- 8 - کنترل روزانه موی سر و بازدید بدن دانش آموزان در مدرسه و ورزشگاهها
- 9 ت گزارش موارد آلوده مشاهده شده به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی

راه های درمانی

- 1 - درمان مناسب فرد و سایر افراد خانواده بطور همزمان طبق دستورهای مراکز بهداشتی درمانی
- 2 - اطو کردن لباسها به خصوص درزهای لباس
- 3 - جوشاندن کلیه وسایل شخصی آلوده در آب جوش به مدت حداقل نیم ساعت (در مورد شپش تن)
- 4 - شستشوی منظم و یا پودر پاشی وسایل خواب و سایر وسایلی که قابل شستشو نبوده یا شستشوی آنها مشکل می باشد.
- 5 - استفاده از داروهای ضد شپش از جمله شامپو و لوسیون گامابنزن ،شامپو پرمترین طبق دستور پزشک

– نکات مهم در مورد دارو درمانی در شپش سر

نکته اول و مهمترین نکته این است که این داروها شدید آسمی است .این داروها به هیچ عنوان خوراکی نیست .دارو را در حمام مصرف کنیدو بعد از آلوده شدن دست به دارو هرگز دست را به دهن نگذارید وبا دست آلوده چیزی نخورید

پرمترین:

این دارو به عنوان داروی انتخابی درمان شپش توصیه شده است و به صورت شامپو، محلول سر شوی، پودر، لوسیون و کرم موجود است. البته در مراکز بهداشت نیز موجود می باشد که در صورت مراجعه به صورت رایگان تحویل داده می شود.

— نحوه استفاده از شامپو :

ابتدا موها را مرطوب نموده سپس با شامپو یا محلول سر شوی 1٪ موها را آغشته نمایید. لازم است ماده مورد نظر کاملاً به کف سر و ساقه مو مالیده و ماساژ داده شود و آن گاه پس از 10 دقیقه شسته شود این مشتقات باعث مسمومیت نمی شود و اثر ابقایی بر موهای سر دارد و تا یک هفته در مو باقی می ماند و روی رشک نیز اثر کشندگی دارند گاهی اوقات ضروری است که درمان تکرار شود در این مورد نیز لازم است پس از خشک کردن کامل موها و با استفاده از روش خیساندن مو در سرکه و شانه کردن رشک ها را از مو جدا کنید.

درمان شپش با استفاده از سرکه :

راه دیگری نیز برای مبارزه با شپش سر می باشد که دو قاشق غذاخوری سرکه را در یک لیتر آب حل کنید، سپس تمام سر و موها را با این محلول خیس کنید بعد از چند دقیقه با یک شانه دندانه ریز موها را خوب شانه کنید. محلول آب و سرکه کپسول تخم ها را ست می کند و شانه دندانه ریز به جدا کردن آنها از موها کمک می کند.

در درمان شپش سر دو نکته مهم را باید همواره به خاطر داشت:

1 - دو بار درمان به فاصله 7 تا 10 روز لازمست چرا که اگرچه با درمان نخست شپش ها ی سر و اکثر تخم ها ی آن از بین میروند، اما از آنجایی که امکان سر برون آوردن آنها تا 7 روز بعد از تخم گذاری وجود دارد لذا بهتر است به فاصله 7 تا 10 روز درمان انجام شود.

2 - تمام موارد تماس احتمالی باید درمان شوند در غیر این صورت همیشه احتمال ابتلای مجدد وجود خواهد داشت .

تهیه کننده: مه پاره حقی مقدم مسئول کنترل عفونت و دبیر کمیته آموزش بیمارستان خاتم الانبیاء (ص) و مرکز تحقیقاتی علوم اعصاب شفاء

منابع : <http://www.pezeshk.us/?p=15188>

<http://www.pezeshk.us/?p=9984>

<http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B4%D9%BE%D8%B4>

—روش های پرستارس بالینی —ملیحه السادات موسوی و مریم علیخانی —ناشرشهراب—آینده سازان—چاپ دوم—1389

